

ÁLLAMVIZSGA TÉMAKÖRÖK ÉS KÉRDÉSEK

1. Nemzetközi kapcsolatok elmélete

1. A nemzetközi kapcsolatok tudományának kialakulása és fejlődése
 - a nemzetközi kapcsolatok, nemzetközi viszonyok, nemzetközi politika fogalma
 - eszmétörténeti előzmények (Thuküdidész, Machiavelli, Hobbes, Locke, Kant, Grotius)
 - a sui generis tudomány további differenciálódása
2. Az államközpontú nemzetközi rendszer kialakulás és modernizálódása
 - középkori birodalmi modell felbomlása
 - a vesztfáliai állam jellemzői
 - premodern, modern, és posztmodern alrendszerek egyidejűsége
3. A hatalmi egyensúlyi rendszerek történelmi alakváltozatai és átalakulásának elméletei
 - hegemónia és államrezon, nagyhatalmi koncert, bipolarizmus, multipolarizmus
 - „nemzetközi társadalom” (Bull), hegemon stabilitás elmélete (Gilpin), hegemonia-ciklusok elmélete (Kennedy) stb.
4. A nemzetközi politika elméletének klasszikus irányzatai
 - idealizmus (liberális internacionalizmus, wilsonizmus stb.)
 - realizmus (Carr, Niebuhr, Morgenthau stb.)
 - módszertani vita tradicionalizmus versus szcientizmus (pozitivizmus)
5. A nemzetközi politika elméletének klasszikus elméleteinek modern irányzatai
 - neorealizmus vagy strukturális (gazdasági) realizmus (Kenneth Waltz, Paul Kennedy, H. Kissinger)
 - neoliberalizmus (republikánus liberalizmus, szociológiai liberalizmus, institutionális liberalizmus, interdependencia-liberalizmus)
6. A nemzetközi kapcsolatok struktúráinak változása
 - új transznacionális szereplők megjelenése
 - nemzetközi intézményesülés
 - nemzetközi jog szerepe
7. A politika és a gazdaság összefüggése a nemzetközi kapcsolatokban
 - marxista, neomarxista elméletek, Interparadigma-vita
 - a dependencia és interdependenciaelmélet képviselői és sajátosságai
 - a multinacionális vállalatok nemzetközi szerepe és jelentősége
 - a nemzetközi gazdasági szervezetek tevékenysége

8. A nemzetközi kapcsolatok és az erőszak-alkalmazás viszonya a pre-nukleáris és nukleáris korszakban
a háborúk okai, típusai, Clausewitz koncepciója
nemzetközi terrorizmus: okok, formák, tendenciák.
9. A kultúra és a civilizációk szerepe a nemzetközi kapcsolatokban
szociálkonstruktivizmus
Huntington elmélete
„Észak-Dél” ellentét: okok és következmények

2. Közgazdaságtan és pénzügyek

1. Nemzetközi szakosodás, versenyképesség és felzárkózás
 1. nemzetközi kereskedelemmel és szakosodással kapcsolatos főbb elméleteket
 2. versenyképesség és iparpolitika a fejlett országokban
 3. felzárkózási stratégiák – sikerek és kudarcok
2. Nemzetközi kereskedelempolitika
 1. kereskedelempolitika eszközei és politikai gazdaságtana
 2. nemzetközi kereskedelempolitika intézményes keretei (GATT, WTO)
 3. regionális integrációk a világ gazdaságban
3. Nemzetközi tényezőáramlás
 1. A munkaerő nemzetközi áramlása
 2. Nemzetközi technológia-áramlás
 3. Nemzetközi tőkeáramlás, transznacionális vállalatok
4. Nemzetközi pénzrendszer alapjai
 1. Pénzügyi alapismeretek: a pénz és funkciói, bankrendszer, árfolyam, fizetési mérleg
 2. Nemzetközi pénzrendszer az aranystandardtól napjainkig
 3. Az európai monetáris rendszer
5. A nemzetközi pénzrendszer intézményei
 1. Nemzetközi Valutaalap
 2. A Világbank-család
 3. Fejlesztési bankok és nemzetközi tőkepiacok
6. Nemzetközi pénzügyi válságok
 1. Pénzügyi válságok a fejlődő országokban
 2. A subprime válság előzményei és okai
 3. Az eurózóna válsága
7. Gazdasági rendszerek és intézmények
 1. Gazdasági alrendszer: rendszerparadigma, intézmények és koordináció
 2. Az információs-technológiai forradalom hatása a piacgazdaságokra
 3. A globalizáció hatása a piacgazdaságokra

8. Kapitalista gazdasági rendszerek

1. A kapitalista rendszer létrejötte és sajátosságai, a piac által vezérelt gazdaság és az Egyesült Államok gazdasági rendszere
2. Az állam által vezérelt gazdaság – a francia és japán gazdasági rendszer, a fejlesztő állam
3. A korporatív gazdasági rendszerek

9. A szocialista gazdasági rendszer

1. A szocialista rendszermodell fő blokkjai és a rendszer működése
2. Reformszocializmus és transzformáció
3. A kínai gazdasági rendszer átalakulása és sajátosságai

Források: Nemzetközi gazdaságtan, Nemzetközi pénzügyek és Összehasonlító gazdaságtan kurzusok előadásjegyzetei és ajánlott irodalma

3./ Nemzetközi jog

1./ A nemzetközi jog alapja, története

1. Az újkorban
2. A modern korban
3. A nemzetközi jog természete, sajátosságai

2./ A nemzetközi jog forrásai

1. A szerződések fogalma, jogi természete	4. A szerződések értelmezése
2. A fenntartások	5. A bírói gyakorlat
3. A szokásjog	6. Diszkrecionális bírászkodás

3./ Az állam a nemzetközi jogban

1. Az államhatár
2. A területszerzés jogcímei
3. Államok keletkezése, megszűnése, elismerés, utódlás

4./ Nemzetközi szervezetek

1. A nemzetközi szervezetek fogalma, fajtái
2. Tagfelvétel, kizárás, kilépés

5./ Az emberi jogok nemzetközi védelme

1. Az emberi jogok védelme az ENSZ-ben
2. Az emberi jogok védelme az Európa Tanácsban
3. Az EU Alapjogi Chartája

6./ A Nemzetközi jogi felelősség

1. A jogellenes cselekmény fogalma
2. Jogkövetkezmények
3. A felelősség érvényesítése

7./ A viták békés rendezése

1. A jogvita fogalma
2. A választott bírászkodás
3. A Nemzetközi Bíróság

8./ A kényszer alkalmazása a nemzetközi jogban

1. Az agresszió fogalma
2. Az ENSZ hatáskörei
3. Önvédelem
4. Ellenséges állam klauzula

9./ A hadviselés szabályai

1. A hadműveletek vezetése
2. A hadifoglyok
3. A háborús bűncselekmények
4. A semlegesség

Irodalom

Kovács Péter: Nemzetközi jog. Osiris: Budapest, 2006.

Diplomáciatörténet

1./ A modern diplomácia kezdetei

1. Spanyol hegemonia Európában. V. Károly és II. Fülöp kora
2. A harmincéves háború és a vesztfáliai béke
3. A francia hegemonia a 17. század második felében. XIV. Lajos kora
4. Az államközpontú nemzetközi rendszer és az egyensúly-politika alapelvei a XVII-XVIII. sz.-ban

2./ A XVIII. sz. nagy háborúi és nemzetközi eseményei

1. A spanyol örökösödési háború
2. Az osztrák örökösödési háború
3. A hétéves háború
4. Lengyelország felosztása

3./ A napóleoni háborúk és a bécsi kongresszus

1. Francia forradalmi háborúk
2. Napóleon háborúi, stratégiai céljai, az európai politikai térkép forradalmi-napóleoni átalakítása
3. A bécsi kongresszus (1815) és a Szent Szövetség

- 4./ A nemzetállami logika kialakulása és érvényesülése
 1. Az európai nemzetállamok kialakulása és elismerése a 19-20. században
 2. Hatalmi konfliktusok 1848-1870 között – krími háború, piemonti-francia-osztrák háború
 3. Hatalmi konfliktusok 1848-1870 között – porosz-osztrák háború, porosz-francia háború
- 5./ Hatalmi politika a 19. század utolsó harmadában és a századfordulón
 1. Az 1878-as berlini konferencia
 2. A kettős-, majd hármas szövetség, francia-orosz szövetség, entente cordiale
 3. Gyarmatosítás és nemzetközi konfliktusok a 19-20. század fordulóján
- 6./ Az első világháború és a két világháború közötti időszak
 1. Casus belli, a konfliktus mélyebb okai, hadba lépések
 2. Az első világháború főbb szakaszai és eseményei
 3. A Párizs környéki békék, a trianoni béke
 4. Gazdaságdiplomácia (Dawes-terv) és szövetségi rendszerek Európában 1919-1939 között, helyi érdekű szövetségek (kisantant)
- 7./ A második világháború és következményei
 1. Német és japán háborús elképzelések
 2. A második világháború főbb eseményei és szakaszai
 3. A második világháború diplomáciája (szövetségek, tengelyhatalmak, Atlanti Charta, Teherán, Jalta, Potsdam)
 4. Területi változások a második világháború végén. A német kérdés és a párizsi béke
- 8./ A kétpólusú világrend
 1. Kibontakozása 1945-1950, főbb szövetségi rendszerei
 2. Tömblogika, főbb konfliktusok: Korea, 1956, kubai rakétaválság, Vietnám, Afganisztán
 3. Az enyhülési folyamat az 1970-es években
 4. A „kis hidegháború”, a kétpólusú világrend megszűnése. Az 1980-as évek

Irodalom

Diószegi István: A hatalmi politika másfél évszázada 1789-1939. Budapest, 1994.
Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814-1945. Osiris: Budapest, 1998.
Kissinger, Henry: Diplomácia. Panem-Grafo: Budapest, 1996.
Kennedy, Paul: A nagyhatalmak tündöklése és bukása. Akadémiai Kiadó: Budapest, 1992.
Taylor, A. J. P.: Európa tündöklése és bukása. Scolar: Budapest, 1999.